

Eveniment editorial

„Da, pregătit sunt Doamne/să
îmbătrânesc/să devin străvechi ca aurul”

Marian Drăghici – *lunetistul&cocoșul de tablă (Tracus Arte, București 2016), ediția a II-a revăzută; postfață de Gabriel Nedelea*

Marian Drăghici face parte din clubul select al poezilor care publică volume puține, dar valoroase, fiecare apariție editorială fiind o adevărată antologie de autor. Este și cazul acestui volum care cuprinde doar cinci poeme (revăzute) reluate din prima ediție din urmă cu 20 de ani plus unul inedit. Ca și în cazul lui Ion Mureșan, unul din congenerii lui M. D. din clubul de mai sus, poemele de aici sunt arhicunoscute în lumea literară, ele fiind rostite inimitabil de autor de-a lungul anilor la diferite festivaluri din țară sau din străinătate.

Textele lui Drăghici au tensiune, au viață, dar ce viață!, bântuită de spectrul morții; tonul e unul de la senin-amar până la amar-amar și până la disperat, de la acela de luptător trăgându-și sufletul în reverie pentru a putea să țină din nou piept asaltului ce va să vină până la acela de războinic încordat. El își destăinuie... jocul cu moartea și cu femeia: „Dacă acum nu mărturisesc, nu voi mărturisi niciodată:/eram tânăr, scriam, n-am avut de ales/moartea în somn mă săruta pe obraz, iubita pe gură,/astăzi ceva s-a schimbat/e bine să țină de învățătură,/femeia mă sărută pe obraz,/ moartea în somn mă sărută pe gură”.

Spectacolul poeziei lui Marian Drăghici se desfășoară în două acte. Unul e cel al imaginarelor și exoticele călătorii dezinvolve din inima Africii negre, unde „soarele răsare din negresă ca oul/din găină, gata apus”, până la Caracal „Sighișoara mea” cu combinatul lui de porci și până-n alba pădure rusească de mesteceni scârțâind în gerul iernii, la nesfârșita

partidă de biliard cu Galina Sorocina... E uvertura de suprafață. În actul al doilea, însă, „harta” poetului e una interioară, a trăirilor intense, la limită, a iubirii și a morții, temele care revin (împletite) mereu și mereu, obsesiv, în culori sumbre, în negru compact, în portrete și autoportrete expresioniste.

Un exact portret critic îi face tânărul Gabriel Nedelea în al său eseu-postfață: „Puțini, foarte puțini sunt poeții care au puterea să esențializeze fără să abstractizeze sau să abstractizeze esențializând, care-și smulg *persoana (persona)* și o poartă cu malioțitate în spate, sau ca pe o umbră, în timp ce-și privesc *ființa* în față, cum ar privi moartea și ar bea din păhăruț cu îngerul acesteia la masă. Ce altceva face Marian Drăghici, pândindu-l pe *lunetist*, dacă nu această prometeică muncă, distilând alcoolurile tari ale Styxului, limpezindu-și privirea și călindu-și uimirea aducătoare de poezie? Lovind cu ciocanul platonice în moalele (infra)realității, unde, înainte vreme, cu precizie Barbu, Arghezi și Mazilescu mai loviseră, el toarnă *cocoșul de tablă* în forme mai trainice decât simbolurile pe care le poate presupune și îl înalță provocator pe acoperișurile de unde caută să fotografieze poemul”.

Cartea n-ar fi pe deplin un eveniment editorial, dacă n-ar fi apărut și în condiții grafice excelente, cu copertă retro în alb-negru, cu tehnoredactare impecabilă și presărată din loc în loc cu facsimile ale manuscriselor muncite de poetul veșnic perfecționist și veșnic nemulțumit. (DAD)

IN MEMORIAM
GEORGE BĂLĂIȚĂ

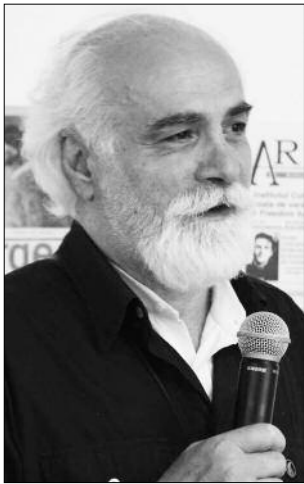
S-a stins din viață George Bălăiță, unul dintre cei mai importanți scriitori români postbelici.

Născut pe 17 aprilie 1935 la Bacău, a urmat cursurile Institutului de Cultură Fizică și Sport din București (1953-1955), fiind apoi absolvent al Facultății de Filologie a Universității „Al.I. Cuza” din Iași (1967). Din 1964, a fost redactor, ulterior redactor-șef adjunct al revistei „Ateneu” din Bacău. După mutarea la București, a fost secretar al Uniunii Scriitorilor din România, director al Editurii Cartea Românească (1980-1989) și redactor-șef al revistei „Arc” editate de Fundația Culturală Română (1991-1997).

A debutat publicistic în ziarul „Steagul roșu” din Bacău (1958), iar ca prozator, în „Luceafărul” (1960). Debutul editorial, cu *Călătoria* (1964), se suprapune perioadei de liberalizare de la finele epocii realismului socialist. George Bălăiță va deveni, prin cărțile următoare, unul dintre cei mai originali și mai reprezentativi autori din tânăra generație '60, prin care literatura română intră în faza ei neomodernistă: *Conversând despre Ionescu* (1966), *Întâmplări din noaptea soarelui de lapte* (1967). După *Lumea în două zile* (1975), capodopera lui George Bălăiță, opera scriitorului se rotunjește prin titluri precum *Ucenicul neascultător* (1977), *Noaptea unui provincial* (1983), *Gulliver în țara nimănui* (1994), *Învoiala* (2016). În colaborare cu Janina Ianoși, a tradus *Cevengur* de Andrei Platonov.

„Cel mai frapant lucru la George Bălăiță - observa Nicolae Manolescu - este luarea în derădere a normelor (nu în ultimul rând, și literare), latura de bufonie estetică-morală, care își are reflexul în structura însăși a romanelor sale”.

Prin dispariția lui George Bălăiță, Uniunea Scriitorilor din România și întreaga noastră comunitate intelectuală suferă o grea pierdere.

Marian Drăghici

Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică
a Operei Eminesciene

„Porni Luceafărul...”, ediția a XXXVI-a, 14-16 iunie 2017, Botoșani

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani, în colaborare cu Editurile Paralela 45, Junimea, Timpul, Charmides, Eikon, Vinea. Princeps Edit, precum și cu revistele de cultură „Convorbiri literare”, „Poezia”, „Scriptor”, „Feed beack”, „Viața Românească”, „Familia”, „Vatra”, „Euphorion”, „Steaua”, „Hyperion”, „Contă”, „Poesis”, „Luceafărul de dimineață”, „Porto-franco”, „Ateneu”, „Argeș”, „Bucovina Literară”, Filiala Iași a Uniunii Scriitorilor din România, Uniunea Scriitorilor din R. Moldova și ARPE, organizează în perioada 14-16 iunie 2017 Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”, ediția a XXXVI-a.

Concursul își propune să descopere și să promoveze noi talente poetice și critice și se adresează, astfel, poezilor și criticilor literari care nu au debutat în volum și care nu au depășit vârsta de 40 de ani.

Concursul are trei secțiuni:

POEZIE:

1) *Carte publicată – debut editorial*: – Se vor trimite 2 (două) exemplare din cartea de

poezie apărută în intervalul 10 mai 2016 – 5 mai 2017. Vor fi acordate 2 premii: a) „Horațiu Ioan Lașcu” al Filialei Iași a URȘ și b) al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova.

2) *Poezie în manuscris (nepublicată)* - Se va trimite un print (**același volum și pe un CD – un singur exemplar!**) în 3 exemplare, care va cuprinde cel mult 40 de poezii semnate cu un moto. Același moto va fi introduse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda șapte premii care vor consta în publicarea a câte unui volum de poezie de către editurile menționate. Juriul are latitudinea, în funcție de valoarea manuscriselor selectate, să propună spre publicare și alte manuscrise, în funcție de disponibilitatea editurilor prezente în juriu.

Manuscrisele care nu vor primi premiul unei edituri vor intra în concurs pentru premiile revistelor implicate în jurizare, reviste care vor publica grupaje de poezii ale poezilor premiați. Un manuscris, cel mai bun, poate primi premiul unei edituri și al tuturor celorlalte reviste implicate în concurs. Toți poezii selectați pentru premii

vor apărea într-o antologie editată de instituția organizatoare.

3) *Interpretare critică a operei eminesciene*: - Se va trimite un eseu de cel mult 15 pagini în 3 exemplare (**în copie și pe un CD**), semnat cu un moto. Același moto va fi scris pe un plic închis în care vor fi incluse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda premii ale unor reviste literare implicate în organizare. Eseurile premiate vor fi publicate în revistele care acordă premiile și în antologia editată de instituția organizatoare.

În măsura posibilităților, organizatorii vor acorda și trei premii în bani.

Festivitatea de premiere va avea loc la Ipoteștila Ipotești și Botoșani în ziua de 15 iunie 2017.

Organizatorii asigură concurenților cheltuieli de masă și cazare.

Lucrările vor fi trimise până la data de 10 mai 2017 pe adresa:

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI, Str. Unirii, nr. 10, Botoșani.

Relații la tel. 0231-536322 sau e-mail: centrul_creatiei_botosani@yahoo.com.

„Înțeleg, e laș”

■ Mărturisesc că m-a contrariat, deși m-ar fi putut bucura, opinia lui Berdiaev conform căreia, în prezent, creația artistică ar fi o formă de sfințenie. Ce zici? A. E.: „Cu satisfacție constat că de data asta scepticismul tău consună cu al meu. Cum să fie, Doamne, creația noastră a creaturilor altminteri decât lumea în care trăim, un drăgălaș amestec de divin și demonic?”. Și totuși ce predomină? „Depinde de la caz la caz, adică de creator și de, cum se zice acum nonșalant, consumator”. Ai putea să-mi dai câteva nume de autori contemporani? „Cum să nu? La religioși, în ordine protocoală alfabetică, Paul Aretzu, Dan Damaschin, Marius Ianuș, Adrian Popescu. La demonici, de departe Angela Marinescu. Sarcasme împotriva bisericii, spurcarea sacrului, sistematică exhibare a devierilor comportamentale, o piclă blasfemică umplând întregul discurs. Mă gândesc prin ce cazne sofisticate ar trece cineva care s-ar strădui să probeze «sfințenia» poeziei sale.” Cum, nu-ți place Angela Marinescu? „De ce crezi? E o forță lirică de excepție, debitoare unei demonii de excepție”. Crezi că o... exorcizare i-ar dăuna? „Tu ce crezi?”

■ „Demonul seamănă mult cu Dumnezeu prin pretenții, dar în nici un fel prin intenții” (Monseniorul Ghika).

■ Numai adâncind foarte mult realul poți întrezări idealitățile.

■ A scrie pentru ca unele lucruri pe care nu le socotești credibile să devină credibile.

■ Durerea: un curaj neomologat.

■ Spațiul în care am trăit odinioară îmi devine tot mai străin. Mai străin decât timpul de-atunci, oricum absorbit de inexistență. Oare de ce? Casele, străzile, piețele, grădinile au rămas aceleași, dar tocmai un asemenea realism al conservării s-ar zice că le exasperează în raport cu mine, îndepărtându-le de ființă, totodată făcându-mă să mă simt ca un biet transfug. Ca un trădător. Nu e o formă de răutate a materiei față de suflet?

■ „Un domn pe nume Walter Summeford a fost lovit de fulger de trei ori în timpul vieții fără ca asta să-l afecteze prea tare. La patru ani după moartea lui survenită natural în 1912, piatra sa de mormânt a fost de asemenea lovită de fulger. Așa e când fulgerul face o obsesie pentru tine!” (Dilema veche, 2017).

■ Te abstragi din real pentru a te întoarce smerit pe tărâmul acestuia, așa cum, evaporându-se, apa alimentează norii care o readuc pe pământ.

■ Înțeleg, e laș, dar de ce trebuie să fie și duplicitar? A. E.: „Simplu. Pentru ca să lucreze într-însul mai cu nădejde Diavolul, a cărui etimologie însăși semnifică diviziunea”.

■ Se întâmplă ca unele tipuri umane să ne apară în decursul vieții în câteva exemplare. Fără nici o legătură între ele decât cea a unor similitudini morale și uneori chiar somatice, decisive în privința impresiei pe care ne-o lasă. Evident nu și fără variații, însă cu o ciudată putere centripetă a imaginii generale. Mai puțin ar fi vorba de ființe de care te-ai atașat decât de cele ce ți-au impus rezerve. Să fie oare pentru că natura binelui sugerează unicitatea originară, ergo irepetabilă? În clasa celor repetitivi am întâlnit cel mai adesea, „abili”, „descurcări”, inși cu apucături oportuniste, achizitive și adulatoare, cu o dexteritate a falsurilor, bravi exponenți ai sicității afective, parveniți fără scrupule cu rezerve de venin reptilian...

■ O idee cum un lampion pe care-l poate aprinde doar o atenție empatică.

■ „Într-un documentar de pe unele din canalele TV cu teme marine era povestea unei balene eșuate pe coastele Statelor Unite, salvată de oamenii și specialiștii din zonă. După ce au hidratat-o, au hrănit-o și au îngrijit-o zile în șir, pînă ce au crezut că o pot «repune pe picioare» cum s-ar zice la oameni, adică repune în libertate, aceștia au constatat că balena se întorcea singură la oameni. Nu voia să stea nici singură în larg și nici cu alte balene. Atunci specialiștii au studiat-o mai atent și au descoperit că era cam surdă, adică nu auzea

toate ultrasunetele pe care trebuie să le audă o balenă și nici nu putea să vîneze. Pentru că salvatorii ei nu prea mai puteau asigura cele 30 de kilograme de pește zilnic, s-a decis mutarea ei la un delfinariu (sau balenariu) din San Diego, la aproape 5000 de km distanță. A fost transportată cu avionul, cum altfel...” (Dilema veche, 2017).

■ Dacă se schimbă ființa, se schimbă și lumea. Dar dacă se schimbă lumea, ființa rămîne aceeași.

■ Scris carismatic sub pana unui ins foarte oarecare, dar de cîte ori un scris oarecare sub pana unui ins carismatic. În ambele cazuri există totuși o recuperare. Vai de un cumul de mediocrități!

■ „Secretul Europei este că ea nu mai iubește viața” (Camus).

■ Cu cît te apropii mai mult de tine însuși, cu atît te distanțezi în chip obiectiv de contemporaneitate. Senectutea e o vîrstă care favorizează procesul. Reapare, ca-n anii tineri, evlavia pentru marii predecesori. Pe cît îți stă în putință, îi recitești cu sentimentul unei împliniri. Urmărindu-i pe tinerii literați tot mai numeroși de care te despart tot mai multe decenii, nădăjduiești că succesorii lor vor avea față de ei aceeași atitudine pe care tu ai avut-o față de „bătrînii” scrisului.

■ Ascunzi unele lucruri din viața ta pentru că nu le poți dezvălui în întregime.

■ „Odată cu creșterea masivă a numărului de sateliți care orbitează în jurul Pământului, întinerii uriașe de uscat și de ocean, rămase neexplorate pînă acum, ies la iveală. Dar pe măsură ce astfel de imagini încep să apară în programe destinate publicului larg, ca Google Earth, apar și anomalii uluitoare, pe care nimeni nu le-ar fi crezut vreodată posibile. Acest program cercetează cîteva dintre ele: legenda unor giganti străvechi, care înconjoară un monument misterios din Țara Sfințită, un lac roz-aprins, care ar putea indica prezența unei noi specii, și un bloc de gheață mare cît un oraș, care dispare brusc din Antarctica” (Historia, 2017).

■ A. E.: „Sexul? Un soi de junglă a inimii”.

■ Te oprești pe margine, iar atunci cînd ți se pare că nu există o margine, o inventezi.

■ Urșii Grizzly își șterg uneori urmele, atunci cînd simt că sunt urmăriți de vînători.

■ În ultimii săi ani de viață, Maxim Gorki s-a pomenit arestat la domiciliu, punîndu-i-se la dispoziție exemplare truate din ziarul **Pravda**, din care lipseau informațiile ce l-ar fi putut întrista. Nici moartea scriitorului care a făcut imprudența de a se înapoia în Rusia bolșevizată, ca și puțin înainte a fratelui său Nicolae, nu sunt scutite de sumbre supoziții. Între multe altele, Stalin a fost capabil și de așa ceva.

■ La un post tv.: „Actorul care nu are vocație actoricească devine profesor, iar dacă nu e bun nici ca profesor, devine critic de teatru”.

■ A. E.: „Un literat al nostru, care, acum, după spartul tîrgului, ține a-și exprima adeziunea la comunism, îmi dă impresia unui nebun care iese în stradă încălțat cu două feluri de pantofi, cu un polonic în mină și cu un coif de hîrtie pe cap”. Dar dacă e vorba de o poetă? „Crezi că se schimbă costumația? Numai că, din nefericire, i s-ar putea adăuga numele de cotoroanță”.

■ Una din armele de temut pe care le are la dispoziție: tăcerea. O tăcere avînd o pondere maximă cum un bolovan.

■ Te străduiești ani, decenii în șir să-ți realizezi proiectele mici-mari, apoi dintr-odată îți apare contactul eliberator cu irealizabilul. Ce-ai mai putea face decât să-i rămîi îndatorat?

■ Totală incomunicare emoțională cu X, dar pe cine privește ăst fapt cu excepția foii de hîrtie pe care îl notezi?

■ „Creștinul (...) își completează și iluminează, cu ajutorul lui Dumnezeu, cunoașterea naturală a durerii. Suferința, pentru el, nu încetează să existe nici în teorie și nici în practică. Dimpotrivă, ea există pentru el

mai mult decît pentru ceilalți; el o simte mai devreme, o simte mai mult decît oricine, pentru că sufletul lui este mai curat și în consecință mai puțin distras, mai puțin îndepărtat, prin mii de preocupări felurite, de această durere; el o cunoaște, o înțelege, cu tot misterul de învălire și de posesiune conținut în acest cuvînt «a înțelege»; el își înmulțește subiectele; trebuie să mînuiască și să stăpînească acest lucru groaznic, să ajungă să iubească durerea, s-o caute, atunci cînd e nobilă și frumoasă, și cînd ea îl conduce mai repede în Dumnezeu” (Monseniorul Ghika).

■ Tristețea unui lucru nedus pînă la capăt. Tristețea unui lucru dus pînă la capăt.

■ A. E.: „Procedeele de-a măsura inteligența, de-a stabili IQ-ul persoanei? Să fim serioși. E ca și cum te-ai strădui să prinzi vîntul într-o capcană pusă în pădure pentru prinderea viețuitoarelor”.

■ „Spiritul este creat la granița dintre timp și eternitate” (Sf. Toma d' Aquino).

■ Pentru a-ți asigura realmente starea de normalitate, se cuvine ca aceasta să se afle într-un raport periodic cu anormalitatea. Întrucît aidoma unei mari cantități de mîncare ori a unui singur fel de mîncare ce se repetă mereu, normalitatea riscă a produce un soi de sațietate. Contrarietățile, dubiile, anxietățile, într-o doză rezonabilă, reprezintă o așa-zicînd schimbare de meniu, o supapă necesară redresării. Să fim realiști. Doar relația dintre cele două entități antagonice modelează acel filigran cotidian care constituie fața lăuntrică a Destinului nostru.

■ „Cît despre suflet, de ce am zis că-l voi lăsa deoparte? Nu mai știu. Este adevărat că despre suflet nu poți să scrii fâțiș. Cînd îl privești, dispăre; dar privește plafonul, sau privește-l pe Grizzle (ciinele scriitoarei – n.n.), privește animalele mai puțin nobile din grădina zoologică expuse vederii celor ce se plimbă la Regent's Park, și iată că sufletul se ivește pe nesimțite” (Virginia Woolf).

■ N-am izbutit să găsesc pricina răcelii constante a lui X față de mine, învelită în foița licioasă a amabilității. O răceală pe cît de fără cusur pe atît de fără motiv aparent (n-aș dori să am acum în vedere un motiv puțin onorabil pentru X). Fie și așa. Mă simt în situația cuiva care, deși posedă un bilet de tren cu număr de loc, e nevoit a se așeza pe un alt loc (o doamnă în vîrstă se află pe scaunul său și nu vrea s-o deranjeze), astfel că e posibil, deși se simte stînjinit, să rămînă pe acel loc improvizat pînă la sfîrșitul călătoriei.

■ Un mod eficace de a te regăsi: să realizezi cît de copleșitor de indiferent le ești celor din jur. Chiar eventualele lor firitiseli nu sunt decît așchii de gheață.

■ „Incredibil! Recent localnicii care trăiesc lîngă rezervația naturală Bahraich, din nordul Indiei, au încremenit cînd au dat nas în nas cu o fetiță care nu știa să meargă în picioare și scotea sunete de maimuță. Fata de 8 ani este un Mowgli al zilelor noastre. Nu mîncă decît fructe, mușcă dacă se sperie și se cațără în copaci mai ceva ca o pisică. Ea a fost descoperită în sălbăticie de polițistul Suresh Vadav. Localnicii cred că a fost abandonată în pădure de mama ei și crescută apoi de maimuțele care trăiesc în apropiere” (Click, 2017).

■ A. E.: „Animalele pot fi înzestrate cu harul dumnezeiesc al iubirii. Ce-ați mai dori, domnilor?”.

■ O timiditate „drăguță”, o timiditate grotescă. Cea dintîi e lesne de mărturisit, ba chiar acordă o notă cochetă persoanei care o declară, pe cînd cea de-a doua... nu mai are nevoie de nici o mărturisire.

■ Adrian Maniu mi-a spus, vai, fără înconjur despre Camil Baltazar: „E un păduche unsuros”.

■ Voltaire a făcut un pariu cu Piron referitor la faptul că el e mai bun latinist și, că cel care va scrie un bilet cu cel mai scurt text, va câștiga. Peste cîteva zile, Voltaire, vrînd să plece la țară,

(continuare în pag. 5)

Cu cît te apropii mai mult de tine însuși, cu atît te distanțezi în chip obiectiv de contemporaneitate. Senectutea e o vîrstă care favorizează procesul. Reapare, ca-n anii tineri, evlavia pentru marii predecesori. Pe cît îți stă în putință, îi recitești cu sentimentul unei împliniri. Urmărindu-i pe tinerii literați tot mai numeroși de care te despart tot mai multe decenii, nădăjduiești că succesorii lor vor avea față de ei aceeași atitudine pe care tu ai avut-o față de „bătrînii” scrisului.

aforisme

Nicolae Oprea

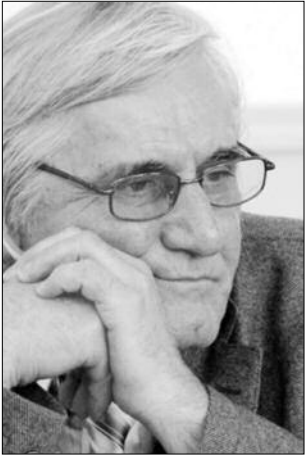

Foto: Liviu Ioan Stoiciu

În viziunea de profunzime a romancierului, istoria recentă a societății românești maladive este camuflată sub auspiciile alegoriei. Acțiunea se petrece într-o țară utopică, din familia latină, denumită ironic Caramia, o lume a valorilor răsturnate, „superficială, precară, confuză”, dominată de puterea banului. Personajele conviețuiesc, mai toate, în capitala ei, indexată cu ultima literă a alfabetului, Z. În chip original, topografia ficțională nu exclude geografia reală, cu rost de certificare a faptelor relatate.

CRONICI

Cronica literară

„Povestea ploii care nu se mai oprește”

În anii mileniului al III-lea, Gabriel Chifu se situează pe o traiectorie ascendentă a evoluției sale de prozator, îndeosebi cu *Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de gabriel chifu trăită și tot de el povestită* (2009) și *Punct și de la capăt* (2014). Și se apropie temerar, prin problematica abordată, de istoria strict contemporană. Precum în romanul recent, focalizat pe „povestea ploii care nu se mai oprește” sub conturul unei distopii.

Ploaia de trei sute de zile (Ed. Cartea Românească, 2017) este un roman structurat după principiile realismului, dar țesătura narativă se desfășoară în registrul rostirii figurate. Evenimentele care alcătuiesc substanța lui reflectă realitatea post-comunistă – cu incursiuni în trecutul nu prea îndepărtat, prin amintirile personajelor -, deși datările inserate în text, din loc în loc, comprimă timpul în sprijinul metaforei din titlu (25 iunie 2013, 30 septembrie 2015, ziua de Bunavestire a anului 2016 etc.). În viziunea de profunzime a romancierului, istoria recentă a societății românești maladive este camuflată sub auspiciile alegoriei. Acțiunea se petrece într-o țară utopică, din familia latină, denumită ironic Caramia, o lume a valorilor răsturnate, „superficială, precară, confuză”, dominată de puterea banului. Personajele conviețuiesc, mai toate, în capitala ei, indexată cu ultima literă a alfabetului, Z. În chip original, topografia ficțională nu exclude geografia reală, cu rost de certificare a faptelor relatate. Îndeobște, localitățile care jalonează spațiul epic (Craiova, București, Dăbuleni, Târgoviște, Costinești ș.a.) sau locurile specifice ale capitalei (Lipscanii, lacul Herăstrău, vechile biserici) sunt amintite în povestirile retrospective. Însuși personajul central, astrofizicianul pensionar care elaborează în secret o *Cosmogonie*, Iacob Grama, provine dintr-un oraș provincial din sudul țării, Corabia. În acest fel, harta ficțională se suprapune peste realitatea concretă.

Un episod mustind de ironie și umor alcătuiește substanța capitolului al III-lea, unde povestitorul Orban nu-și reține viziunea critică asupra elitei caramiene, adunată din interes la onomastica personajului central, Iacob Grama. Prilej pentru a schița portretul unui potentat al vremii, un personaj burlesc, cultivat cu perfidie de televiziunile comerciale, demonstrând că realitatea întrece ficțiunea: „L-am recunoscut de îndată, Titi Ciurel, personaj oarecum pitoresc pentru unii, extravagant pentru alții, adulat de atâția, mai ales de populația săracă și needucată, disprețuit de anumiți intelectuali, care-l consideră un clovn rudimentar, arogant și foarte periculos, cu averea lui imensă, dobândită suspect, peste noapte.” Umorul spumos al povestirii derivă din limbajul și inițiativele grandios-ridicole ale tipului megaloman: „Vreau să-l răsplătesc pe Dumnezeu fiindcă și el a fost bun cu mine. Dar, ha, ha, să nu crezi că e fraier Titișor, fac pentru Domnul catedrala dar o fac și pentru mine, am și eu un interes. Și-ncă unul ca lumea. Vreau să ajung președintele Caramiei, nu la alegerile viitoare, la alelalte. Și mă pregătesc. Mi-a spus mie un consilier al meu, fă, domnu Titi, ceva măreț, să te țină lumea minte și să se minuneze, ceva măreț,

nu fotbal, nu prostii. Fă o biserică și toți a să te pomenească și o să te iubească, ce nu s-a mai văzut. De-aia m-am hotărât. De-aia, dar și din ambiție. Ce, domne, să ne întrecă pe noi toți amărății?! De ce să n-avem noi cea mai mare biserică din lume?!” Probabil, în postumitatea generației noastre, puțini cititori vor mai recunoaște prototipurile reale (străvezii, pentru noi) ale personajelor de acest soi, prinse cu iscusință în insectar de acul satiric al romancierului. Petrecerea mondenă are și un rost prefigurativ în privința conflictului, întrucât, imediat după întâlnire, prim-ministrul anunță candidatura lui Grama la alegerile prezidențiale, din partea partidului de guvernământ.

Prozatorul cu fibră postmodernă uzează de o strategie narativă relativistă care pune sub semnul îndoielii doctrina mimesis-ului. Incipitul capitolelor care marchează *Prezența autorului* indică suprapunerea perspectivei obiective peste cea presupus subiectivă: „Personaje, situații, scene descrise direct sau în reluare de cel despre care se presupune că e omniscient și controlează firul narațiunii, autorul...” Relatarea autorului omniscient vine să completeze golurile de memorie sau să corecteze povestirile unor participanți la acțiune cu funcția de naratori creditabili. Dintre acești mediatori ai relației autor-cititor se individualizează arhitectul Ștefan Orban și călugărul Mihai Cristea, complementul religios al omului de știință („savant, profesor și scriitor”) întrupat în personajul central. Lumea degradată este reprezentată în universul ficțional prin prostituata Crinuța Bunuța și ucigașul angajat să-l asasineze pe profesorul Grama, Gigi Spaniolu, cei care „povestesc”, într-un limbaj pitoresc sau argotic de-a dreptul, versiunile lor. Mai consistentă în intervențiile narrative este fiica lui Orban din căsătoria ratată, Alice, adolescenta rebelă care eșuează într-o existență parazitată. Ilustrând conflictul dintre generații coborât în derizoriu, Alice se revoltă împotriva universului convențional al tatălui înstrăinat („Unuia care trăiește într-un univers îmbâcsit de clișee ieftine, de preconcepții, unuia care închipuie existența ca fiind o colecție de locuri comune.”) și aderă la o grupare fanatică, „Grupul de Transumanism din Caramia”. Împreună cu apropiații ei din gruparea de tip neofascist pune la cale suprimarea lui Iacob Grama – „care simbolizează elita acestei lumi ratate” (în propunerea inițială erau trei aleși: Pleșu, Manolescu, Liiceanu).

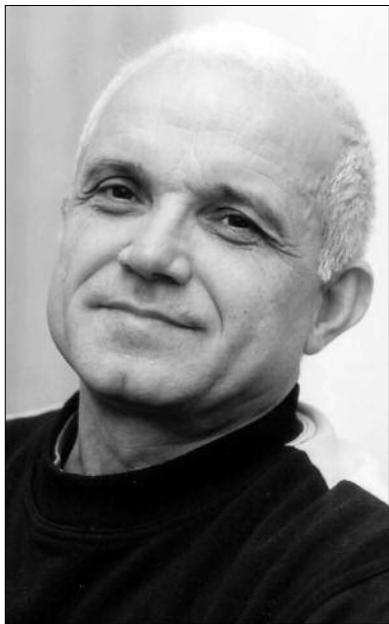
Cu trimitere formală la ploaia de 4 ani, 11 luni și 4 zile imaginată de Gabriel Garcia Marquez în romanul realist-magic *Un veac de singurătate*, povestea ploii distrugătoare, în concepția lui Gabriel Chifu, figurează sfârșitul unei lumi (parțiale) în cadrul căreia decăderea spirituală și morală a depășit orice limite. Marasmul existențial al Caramiei anunță, în mod faptic, cataclismul supranatural. Unul dintre eroii-naratori, arhitectul constructor, intuiește oarecum sensul profetic al ploii misterioase și absurde: „Singura explicație pe care mi-o dau e că ploaia aceasta nu ține strict de meteorologie, ci e o ploaie profetică, e un avertisment și de aceea nu poate fi înțeleasă pe căile obișnuite ale rațiunii.” Romancierul

însuși sugerează datele simbolice prin motto-ul din *Vechiul Testament* despre Potop; completat, însă, cu altul preluat dintr-un psalm biblic despre salvarea aleșilor: „Cei drepti vor stăpâni pământul și-l vor locui pe vecie.” Declinul lumii contemporane, cu păcatele ei specifice (atotputernicia banului, drogurile, sexualitatea, alcoolismul ș.a.) corespunde cu finalul apocaliptic provocat de „stricăciunea oamenilor” din *Facerea lumii*.

În *Epilogul* romanului, casa izolată de pe țărmul mării - proiectată ingenios de arhitectul Orban - a profesorului Grama, unde acesta se refugiase, după eșecul în alegeri (pigmentat cu o campanie de presă calomnioasă), împreună cu prietenii și slujitorii săi, devine Arca lui Noe pentru eroii nu tocmai „neprihăniți”: „...casa de pe țărm se preschimbă în corabie și, plutind peste ape, se duse hăt, departe, unde tâlcul e altul decât pe pământ, se duse purtându-i pe cei șase salvați în pântecul ei, aici, pe țărmul mării, ploaia își pierdu înverșunarea smintită și ucigătoare și se întoarse la ceea ce fusese vreme de aproape trei sute de zile: o ploaie monotonă și suferabilă, slabă, care curând se și opri.” În același epilog, care marchează „sfârșitul poveștii și al acestei lumi ficționale”, mitul potopului apare amplificat prin acțiunea pustiitoare a unui *vânt nelumesc* purificator („din afara Caramiei și chiar din afara acestei povești”), distrugând deopotrivă lumea reală și imaginară: „Localitate după localitate, sate și orașe, nesăbuitul oraș Z., apele cele mari care înceseră țara, nimic nu stătu în calea furtunii, totul fu zdrobit, năruit, mistuit, spulberat, până când din lumea aceasta impură, reală și ficțională, nu mai rămăseră decât pulbere, și frânturi de propoziții, și praf de cuvinte.”

Carte de căpătâi, *Ploaia de trei sute de zile* se bucură, pe bună dreptate, de comentariile elogioase, riguros argumentate, ale câtorva dintre pertinentii critici literari ai actualității: Mircea Mihăieș, Alex Ștefănescu, Răzvan Voncu, Irina Petraș, Sorin Lavric, Simona Vasilache (în *România literară* nr. 14/ 2017). Poemul excepțional care însoțește marcarea evenimentului editorial, *Ploaia de trei sute de zile (poem halucinatoriu)*, poate fi considerat un epilog sintetic al romanului, în spirit vizionar. Constituind dovada că prozatorul Gabriel Chifu nu s-a desprins nicidecum din sfera poeziei, îl citez ca atare: „Un animal gigantic s-a așezat peste țara mea/ și a adormit./ Ținea cât ține țara./ Mi se părea că trăiesc în interiorul unui/ diamant viu, care respiră./ Dar nu:/ animalul gigantic era lichid și transparent.// Sute de zile a durat somnul său./ De la un timp am început să aud spusele mamei/ rostite în urmă cu jumătate de veac,/ pe când mai trăia./ Vai, atunci propozițiile ei, în loc să o apuce spre/ urechile mele,/ au luat-o în altă parte. M-au ocolit,/ s-au rătăcit, au străbătu deșertul, au nimerit/ prin ocnite cerești/ au ocolit pământul de două sau zece ori,/ până să ajungă la mine, atât de târziu.// În ziua trei sute însă animalul acesta gigantic, mare cât țara, n-a mai încăput în/ corpul său lichid și transparent./ Pielea lui s-a rupt cu vai/ iar el peste noi s-a vărsat/ și pe tot ne-a înecat.”

Liviu Ioan Stoiciu

Sunt instituții culturale ale statului care aduc servicii scriitorului român? La nivel individual sau prin Uniunea Scriitorilor, măcar teoretic, dacă nu practic. La nivel individual, în afara UR, scriitorul poate avea în vedere Academia Română, Ministerul Culturii și Institutul Cultural Român (ICR). Ar mai fi și Radio România Cultural (tocmai a fost demisă conducerea Societății Române de Radio; interimar e Georgică Severin-PSD), care are o grămadă de emisiuni literare (majoritatea, amatoristice, realizate de tineri, unii scriitori; rămân de bază acolo tot o Georgeta Drăghici și un C. Bleotu), dar care nu plătește drepturi de autor. În plus, RRC acordă anual premii cu un juriu format din șefi locali. Altfel, să le iau pe rând pe cele enumerate: Academia Română — există premii anuale pentru literatură ale ei (din păcate, marginalizate). Apoi Academia te poate include în rândurile sale (caz extrem de rar, care nici n-ar trebui luat în discuție; nu sunt decât zece scriitori „nemuritori”) sau Academia poate aproba ceea ce UR a propus, să iei indemnizația de merit, dacă ai împlinit 60 de ani și ești premiant, conform legii (nu mai mult de 100 de indemnizații de merit; trebuie să aștepti să moară un titular să-i iei locul), în cadrul unei comisii naționale de acordare a indemnizațiilor de merit. Lasă că Academia are angajați scriitori la filiale și are editură. Cu Ministerul Culturii are mai mult de a face breasla scriitoricească, UR, care primește subvenție pentru apariție de reviste literare reprezentative (conform legii) și asigură bani pentru premiile anuale ale UR (ba chiar și pentru Gala anuală a Poeziei). Dar prin Ministerul Culturii poți să fii invitat „ca scriitor” la un târg internațional din lume (el realizează standurile de carte) sau poți fi sponsorizat cu apariția unei cărți sau a unei reviste pe care o conduci (prin AFCN), dacă treci de „jurizare”. În sfârșit, prin ICR poți fi tradus (dacă ești Mircea Cărtărescu, neapărat) sau invitat la târguri literare din lume. Firește, invitațiile la târgurile de carte din străinătate sunt făcute pe ochi frumoși (cu un sejur pe sprânceană), nu trebuie să te iluzionezi, întotdeauna sunt aleși cei „care trebuie”, rar scăpând câte un nevinovat prin sita ICR.

(urmărire din pag. 3)

și-a amintit de pariu și i-a scris lui Piron: „Eo rus” („Mă duc la țară”). La care Piron i-a răspuns și mai scurt: „I” („Du-te”), câștigând astfel pariul.

■ Cunosce un literat dintr-o urbe transilvană care, la mesele festive, ochește cu o rea voluptate câte un conviv mai slab de înger spre a se lega de el nu o dată la modul cel mai grobian, pentru că „așa vrea mușchii lui”. Bineînțeles că-i menajează, ba chiar îi tratează cu adulatoare plecaciuni pe cei „sus puși” în optica sa. Oare altfel se comportă unii critici literari, implacabili cu literații modești, dar cruțători foarte cu cei dinspre vârful ierarhiei?

■ Nu poți renunța la un sentiment intens. Trebuie să aștepti ca acel sentiment să se

În absența „oamenilor politici providențiali”

Din acest an a preluat puterea politică alianța PSD și ALDE; natural, se fac toate eforturile să fie instalați „oamenii lor” în funcții cheie, conform unui protocol secret, intern. Slavă cerului, la Ministerul Culturii a fost readus Ionuț Vulpescu, un prieten al scriitorilor și al UR. Academia Română nu intră în discuție, e o instituție care nu se poate plânge că nu are bani, are capitol aparte în bugetul statului (nu mai pun la socoteală donațiile și moștenirile adunate din 1879 încoace) — „apolitismul ei de stânga” rămâne bătut în cuie. Cu ICR (cu vreo 20 de filiale în lume, „care se ocupă cu promovarea culturii românești în străinătate”) lucrurile se complică, fiind o instituție politizată la maximum, subordonat Ministerului de Externe (și Parlamentului, nu Președinției). Zilele trecute a fost votată în Senat drept președinte al ICR Liliana Țuroiu (din partea PSD), „artist plastic și designer vestimentar, cadru didactic al Universității de Arte din București și membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România”, care a anunțat că se sacrifică personal (biată aroganță!), acceptând acest post de conducere: *Voi face acest sacrificiu profesional, pentru că nu e altceva decât un sacrificiu profesional. Nu e ușor să o iei de la capăt când ai ajuns la un nivel de notorietate internațională. E o provocare la nivel de management și mai ales e o provocare a omului de cultură care sunt* (citată la audierea sa în Comisia de cultură și de politică externă a Senatului). Cică e „om de cultură”? Ce pedeapsă... Doamna președinte Liliana Țuroiu (cu rang de ministru) va avea oare destui prieteni să-i pună în funcții la ICR? *Că sunt zeci de posturi vacante, posturi de directori, în reprezentanțele din străinătate, sunt ICR-uri închise practic sau care funcționează cu un singur referent, cum se întâmplă la Tel Aviv, de pildă, la New York, la Paris, la Berlin, capitale mondiale ale culturii* (Vlad Alexandrescu). Vă dați seama ce zbateri, directorii în funcție la ICR în străinătate se omoară să rămână în funcție, alții din țară le vânează postul... Noii vicepreședinți ai ICR, votați în aprilie 2017, cu rang de secretari de stat, vor fi Mirel Talos (propunerea ALDE; absolvent al Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității București și al Facultății de Științe Politice a SNSPA, a fost consilier de stat al primului-ministru și deputat, membru al Comisiei de Cultură, arte și mijloace de informare în masă; a publicat în reviste proză scurtă) și Krizbai Bela Dan (propunerea UDMR; are studii de Teologie, Psihologie și Euroatlantice la Universitatea București, fost director în cadrul Ministerului Culturii, ulterior angajat al Ministerului Afacerilor Externe, a deținut un mandat de director adjunct la ICR Tel Aviv). Oricum ai lua-o, e o conducere improvizată la ICR, fără merite culturale. Din partea grupurilor parlamentare au fost avizați

„Înțeleg, e laș”

retragă singur din ființă.

■ Nici mai mult nici mai puțin. „O cercetătoare din cadrul Universității de Științe Agricole și Medicină veterinară din Cluj-Napoca a coordonat un proiect cu un rezultat extrem de atrăgător: rujul-desert. (...) «Nu mai există pe piață un alt ruj comestibil. Fiind vorba de gastronomie moleculară, din start ne adresăm unui anumit target: persoane educate, cu un anumit buget financiar, care, din dorința de a consuma ca desert un ruj cu proprietăți benefice asupra sănătății, își asumă implicit și un cost ridicat al acestui tip de ruj. Da, cu siguranță va exista un interes ridicat pentru acest produs, însă prelucrarea acestui concept poate fi făcută doar de către restaurantele unde se realizează preparate din gastronomia

Poemul de colecție

Paul ARETZU

*

acesta pescuia întruna de pe un cal pag. dar nu prindea nimic. pescuia mai mult prin locuri neumbrate. prin păduri. prin vârfurile munților. prin mărcinișuri. dar nu prindea nimic. atunci a venit prietenul său cărturarul care i-a adus ultimul său volum. deîndată s-a lăsat de pescuit și s-a apucat de citit. dar nu înțelegea nimic.

pentru a face parte din Consiliul de Conducere al ICR Miki Braniște, Radu Carp, Zamfir Dumitrescu, Zoe Petre, Valeriu Șuşnea, Bogdan Ion Tălmăciu și Tibori Szabo Zoltan. Sic! Din partea uniunilor de creație de utilitate publică au fost votați de senatori, acum, Laurențiu Dumitru Damian (Uniunea Cineaștilor), Ioan Cărmăzan (Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film), Aurelia Corneanu (Uniunea Teatrală), Ștefan Gheorghiu (Uniunea Muzicienilor), Petru Lucaci (Uniunea Artiștilor Plastici), Ileana Tureanu (Uniunea Arhitecților), Ulpiu Vlad (Uniunea Compozitorilor). Recitiți lista, lipsește reprezentantul UR, adică scriitorii vor sta în bătaia vântului (probabil UR n-a vrut să fie complice la noua afacere a actualei puteri PSD-ALDE, cu instalarea unor neaveniți în fruntea ICR). Președinta ICR Liliana Țuroiu a anunțat că vrea „internaționalizarea artiștilor români” — or fi intrând și scriitorii în categoria „artiștilor” care să merite să fie „internaționalizați”? O fi având idee domnia sa cum arată o revistă literară (o fi deschis măcar *Lettre Internationales*, din subordinea ICR)? O fi citind cărți de poezie de azi? Va promova ea traducerile din literatura originală de azi (inexistente în program)? Horia Gârbea (fost angajat al ICR din perioada președinției lui Marga și Zamfiroiu), înainte de a mă apuca să scriu aceste rânduri m-a asigurat că e de preferat să fie în fruntea ICR o asemenea personalitate neștiutoare și necunoscută, pe care uniunile de creație o pot modela și controla după interesele lor, decât un artist profesionist celebru, inflexibil, care se promovează numai pe el sau pe ai lui. Personal, sunt dezamăgit că PSD (și ALDE) n-are „oameni providențiali” pe care să-i pună în fruntea instituțiilor de cultură și că-și răsplătește exclusiv clientela politică. Probabil că vor fi schimbări în toate posturile de conducere care au legătură cu cultura, la care sunt salarii substanțiale, și-și va instala „fideli” (inclusiv în bibliotecă, de la cea națională la cele județene, sau la centrele de cultură din capitalele de județ)...

28 aprilie 2017. BV

moleculară, adică unde există un chef-bucătar deschis la gastronomia moleculară și care are cunoștințe adecvate» (Adevărul, 2017).

■ De-acum între tine și semeni, cu prea puține excepții, s-au instalat distanțe definitive, dar capricioase, cu diverse arhitecturi ce se schimbă mereu, atât de jucăuș fragile cum castele din cărți de joc. Vrînd-nevrînd urmărești zilnic cum se surpă și se reconstituie, cum iarăși se surpă și iarăși se reconstituie. E una din obligațiile care, din păcate, îți confiscă o parte a timpului.

■ Visele sunt tăcute, numai pretinsa lor decriptare poate fi zgomotoasă.

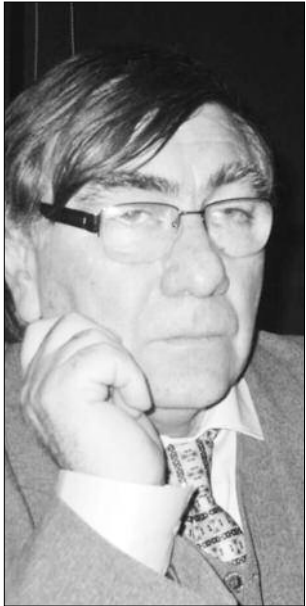
■ Divină e inocența Destinului.

■ Inteligența culorii, a sunetului așteptînd artistul care s-o învedereze.

Slavă cerului, la Ministerul Culturii a fost readus Ionuț Vulpescu, un prieten al scriitorilor și al UR. Academia Română nu intră în discuție, e o instituție care nu se poate plânge că nu are bani, are capitol aparte în bugetul statului (nu mai pun la socoteală donațiile și moștenirile adunate din 1879 încoace) — „apolitismul ei de stânga” rămâne bătut în cuie. Cu ICR (cu vreo 20 de filiale în lume, „care se ocupă cu promovarea culturii românești în străinătate”) lucrurile se complică, fiind o instituție politizată la maximum, subordonat Ministerului de Externe (și Parlamentului, nu Președinției).

litere

Ion Toma Ionescu

joc cu unicorn

dintr-un corn
de unicorn
torn
stropi de
lavă
direct în mortiar

ca și cum
într-un glosar
vechi
aș semăna
semințe
să răsără
în urechi
tufe tinere
de agavă

...edificiu precar
fără grinzi
de susținere
enclavă
din oglinzi
translucide
solare

palate
inconsistente
de siliciu
și sare

corăbii
rătăcind
prin deșertul
de jar
cu sigla
păsării ceții
la avatar

casă de inorog
nesupus...

și mă rog
Celui de Sus
să ajung
să pun țigla
și să dau
pereții
cu var

înainte ca
animalul
de zăpadă
din mine
să se dea
răpus...

ceară și miere

am văzut o fată tânără
îmbrăcată în negru
cum se legăna
într-un scrânciob
de ceară și miere

stătea dreaptă
și lumina soarelui
parcă se descrierese
în ghemotoace
risipite peste tot

își ținea brațele
împreunate sub sânii
sânii o strângeau
răzvrățiți
de durere

ceara se topea
și în lujerul ei
se cățara
miere

când vine moartea

când
vine
moartea
șerpește
ca vița
de vie
în care
s-a uscat
vinul...

te-ngrijește
să rezezi
un lăstar
sub
ultimul nod
înainte
să orbești
ceilalți
muguri
de ochi

crestează
crucea apoi
și în inima ei
fixează
un bob de grâu
prin care
să vezi
înapoi
via pe rod

când
vine moartea

șerpește
ca vița
de vie
în care
s-a uscat
vinul

scărarul

*celții credeau că ne tragem
din copaci.
se dedică lui Emilian Sude*

între două
tulpini de arțar
două
scânduri
prinse în cuie
și iar
desprinse
cu cleștele
de scărar

rânduri
rânduri
de trepte
înălțate
mereu
sub picioare

...omul
își suie
greu
crucea
în spate

aproape
ajuns
nu mai are
răbdare
i se pare/crede
că poate
să calce pe ape

cu ochii
în soare
vede
crucea
cum se rotește
ca o elice
și piere

în cerul lui de scărar

cum cad
din arțar
micile
elicoptere
ale toamnei...

Magda Grigore

În numele poemului (ape limpezi, de munte)

Râu ferm, din ape limpezi de munte,
în timp aluvionar,
cu avulsuni și ecluze –
lumina se așează peste tine, subțire,
ca o crustă a visului călătorind de la izvor
până la vărsare.

Îți croiești drumul tău, hotărât,
căzând de sus, din zăpezile transparente,
din aerul pur al creștelor,
din misterul munților neînvinși –
domol câteodată, alteori ager,
îți croiești drumul lămurit peste obstacole.
Aluneci pe trupul pământului,
peste arborii căzuți și peste pietre,
pe sub frunze și crengi,
spinteci cumpănit natura sălbatică.

Sufletul e totuna cu apa,
își amintește izvorul, malurile copilăriei,
frigul cu tăișul ascuțit, căderile aspre;
speranțele toate și, mai ales, visările –
în fiecare râu se-nseninează un vis
al lumii nevăzute, ascunse aieva în adânc.

Râul își trăiește prezentul meandru,
hrănit din confluențe, din aluviuni
(toate, acum, roci sedimentare)
și din nelipsitele eroziuni sincrone.
Pierde neconștient din el însuși
traversând terenul arid,
lăsând să crească din seva lui acviferele
subterane;

firul apei îi este adesea împins spre malul
concov
care îi strânge, ca o coastă înțepată, valea
(albia trupului).

Dar el adună, răbdător, pe malul conex,
tot ce a găsit bun în lumea impură.
Își amintește tot ce-a văzut în grăbita lui
trecere,
aude mersul curentilor de apă din jur
și desenează lin un colț de rai.

Râul își conservă visul
cu malurile tremurând
în căutarea mării.

**când
vine
moartea
șerpește
ca vița
de vie
în care
s-a uscat
vinul...**

Mihai Mercicaru

RĂSĂRIT ȘI APUS

Învăluit în umbre și erori,
pe căi de nimeni știute,
ai răsărit din uitarea de dincolo
de orizontul echivocului, hotar nedeslușit,

ai înșfăcat din mers o halcă de
pustiu din cotidianitățile existențiale
încate într-o lacrimă și

te-ai trezit într-un coșmar,
bâjbâind prin foșnetul prăbușirilor iminente,
pășind pe puntea nimicului,
viscolit de cenușa astrelor scorburoase,
devorat de foamea culorilor perlate
ale imprezibilului, îngrijorat de febra lumii,

îmbogățit cu toate viciile pământului,
acoperit de pulberi neguroase de remușcare,

orizonturi scrijelite de întrebări și amăgiri,

adunând brațe de gânduri scurse
din nouri de necuvinte din anotimpul
disperărilor și al plânsului primordial,

focul ceresc ți l-ai stins cu apă înstelată,
silabisind solitudinea și belșugul de vise,

neliniștea prevestind pustiirea
ți-a fost călăuză,

la flacăra iluziei aprins-ai dorul sfâșietor
al nestatorniciei, fără să te gândești

că vei apune tot în uitare
sub aripa înserării,
pentru a spori spaimele
altui univers...

FÂNTÂNA FIINȚEI

Cu sufletul țândări și privirea ninsă de
constelații
și meteoriți,
n-am auzit larma culorilor din surâsul tău,
nici n-am văzut când m-ai strigat
din șoapta clipei,

și așa mi te-ai rătăcit în peșterile gândului,
în crângul ninsorilor hialine din osemintele
tăcerii,
în indiferența cercului rotitor
al timpului încercănat,
bâjbâind prin subteranele unui răsărit
diamantin,
ori prin beatitudinea rotundă a flozii
soarelui

până ce ai răsărit livadă de înstelări,
tropăindu-mi prin sânge,

urcuș spre culmi în cadențe atemporale,
perpetuă ispită topind ghețarii,

până ce azurul ochilor tăi a început
să înalțe mirifice catedrale în ecouri
fulgurante,
temeinicind cântece și descântece
în fiecare secundă magică,

pentru a ne întâlni într-un vis eonic
și pentru a bea pe săturate din fântâna
ființei...

ȚARĂ A NIMĂNUI

Am descoperit cu uimire că
în mine – țară a nimănu – locuiește
și un altul,
un străin ghiduș și încruntat,
generos și răutăcios, candid și pervers,
natural și miraculos, obișnuit și insolit,
bonom și retractil.

mă joc cu el de-a v-ați ascunselea,
dar nu-l prind niciodată.
își schimbă mereu înfățișarea.

când cred că nu-mi mai scapă,

atunci mă strigă din alt ungher,
cu altă mască pe față.

duce cu el secrete uimitoare
smulse din ecoul a milioane de ani

și nu-l întrece nimeni în șiretenie și
imaginație.

mă însotește pretutindeni, chiar și în somn,
încălcându-mi și răpindu-mi visele.

rămân cu certitudinea că nu sunt niciodată
singur.

unde ești tu, frumusețe a singurătății?

Sunet continuu

Ninge continuu, cursiv, rectiliniu
ninge ca și cum cerul plânge
cu lacrimi modificate genetic
ninge cu mici ființe trăind
doar câteva clipe
ninge cu fulgi uriași fără puterea
de-a se împotrivi căderii în gol
trec păsări negre în stoluri prin vifor
nu le doboară
albul dionisiac, orbitor
fulgii argintii vin în galop, la trap, de voie
vin singuri sau înlănțuiți
se grăbesc, nici ei nu știu de ce
se lipsesc de o fereastră
privind în casă
îndrăgostindu-se de ființa
care le deschide să intre în moartea caldă
ninge frumos, tainic
de aseară ninge fără oprire
cu bucurie, cu spaimă
cu zilele îndepărtate ale tinereții
cântând la flaut, la theremin
ninge cu diamante, rubine, safire
cu crini și narcise, cu gerbera albind
la prima întâlnire
ninge poleind gutuile din ferestre, cupele
de pe mese, cu capul călăului șiroind
pe pământul încins, cu susținătorul pasiv
dansând în Copelia de Leo Delibes
ninge cu zăpadă de fier
decorată cu Meritul Cultural în grad de
Mare ofițer
ninge cu muzică rock, metal, reggae
când pe plită fierbe prima parte a zilei
natura e cu noi din nu știu ce interes
scandeașă sinapsele
invită la dans cuvintele juvenile, nebune,
amețitoare
din commedia dell'arte
ea schimbă lucrurile jur, ce pregătiri
pentru cel ce va veni cu lemn de chiparos
de la 14 miliarde de ani lumină
cu flori de gheață
dând primele semne de viață
ninge dinspre viitor spre trecut
tânărul zboară pe motocicletă argintie
ce bine i-ar fi prins o pereche de aripi
ninge fără să-ntrebe pe nimeni
din frică de adevăr, depășind viteza legală
a melancoliei din Lună
unde un șoarece ronțăie gumă
când ninge pielea se albește, se subțiază
curge pe străzile pavate cu bărbi de
moșnegi
par că plâng, dar nu e așa
poezia e și ea pe-aproape, loială, ca
moartea
au rămas în cutiile cu jucării aruncate
cuvintele primei copilării
ninge cu lucrurile însoțitoare ale durerii
în formație de lucru strigând:
să fim pașnici dacă am învins, eleganți,
culanți
să ajutăm dacă se poate universul –
il capo di tutti capi
un fulg mic nu are niciodată dreptate
conchid norii ardușiți cu azot
ninge cu spor
se întunecă, zăpada ajunge dincolo de
hotare
mă cheamă: torna, torna, fratre
ninge fără aripi, fără alibi
sub steaua dezastrelor
cu mari bății continue
ce nu se-mprumută, nici se dau la schimb
pe săbii, tunuri, aeropurtate
luna nu se gândește la nimic clipocind
în băile lui Caracalla
ninge roșu, portocaliu, violet
sub bici, și ninsoarea se înviorează
e mai trează, mai
conștientă de rolul ei civilizator
mai bine ea decât altceva
rostogolind bulgări de zahăr și portocale
din prag prin toată casa
ninge până la marginea sistemului solar

accelerând și decelerând
trece Călărețul cu lancea de aur și lanț de
tantal
luând cu el taina longevității noastre
viețuim într-o cușcă
alergând nesfârșit pe scările spirale
cu mii de plante și animale inexistente
după a lor cutumă – murim împreună
sau rezolvăm cubul Rubik
mai devreme sau mai târziu
ninge peste vasele uitate afară, peste
cioburile de lut
care am devenit privind în sus
ochii mei seceră, treieră pletele cerului
îmbătrânit
din barbă-i curg păsări, le culeg, le dezgheț
ninge cu mireasmă celestă dintr-un sipet
nevăzut
dintr-un ou crăpat de ger
să accept, să mă adaptez dar
de unde atâta bănet de fulgi de porfir, de
agate
de unde atâta risipă de lebede
încețoșat e drumul spre iesle
prin ninsoarea densă, aiurită, tembelă,
învârtejită
încolăcită, clocotind peste acoperișurile
caselor ce abia o mai țin în spinare
ninge cu nerușinare
ninsoarea fără veșminte, înnebunită după
un trup cald
să nu mă bucur prea mult
să nu mă-ntristez prea tare îmi spune
bătrâna vrăjitoare
ea ar putea să oprească ninsoarea dar
prețul
e peste puteri
să te ajung, să te-alung
când voi fi doar fulg
dezorientat în Culisele puterii centrale
ninge cu begonii pentru cei ce se ceartă
deschise sunt porțile poeziei
prin care intră barca plutind pe zăpadă
trecând pe sub podul sinucigașilor
din visele mele de noapte scufundându-se
în final, o să-mi tremure puțin mâinile
oh, groaza de prime time
copiii mint că nu e zăpadă ci vată de zahăr
mușcă din ea, pofțicioși, apoi scuipă
ce gust are cerul plângând!
sub zăpadă, încă în viață, puer delicatus
printre nămeți, Cruella
am întâlnit-o în copilărie, intrând brusc
rupând balamalele florii de foc
când se înnora îmi apăsa inima, trupul
cădea la pământ
sub durere difuză apoi fugea într-un tour
d'ivoire
așteptând să mă ridic, să vin pe tocuri
înalte
cum vine de obicei bucuria
neputând fi altceva decât muzică, poezie
târând cadavrul splendid al zilei
ninge cu litere albe, cu vocale și consoane
se strâmbă la oameni pe stradă
la cel ce taie copacul uscat, negru,
distant
știu, nu e războiul meu, trec mai departe
cu mâinile în buzunarele cu castane coapte
poemul coboară din cap
se teme de lume, de vremea rea
aleargă în teniși printre autocisterne
spre universuri, multiversuri
vrea să vadă locul de casare cu proprii ochi
țintește, știe că am inima în dreapta
ninsoarea aude un strigăt de ajutor dar
ninge mai departe
se grăbește să ajungă la biserică, la slujbă
poate un bun avocat o va ajuta să-și
îndeplinească visele
să delirăm strigă boscheții scheletici de pe
margini
tu ce mă sfătuești
până la gât în Rolls-Royce Phantom
intri în ziua din care nu ști dacă mai ieși
bulgărit de politica financiară

în jur totul sclipește de declarații
protocolare
ninsoarea e mai rea decât mine
deschide ușa să intre cineva mai întunecat
decât întunericul
îl cară cu ce găsește sperând într-un
miracol
moartea privește spectacolul de lumini și
umbre
nimeni nu crede că e aici, acum, când
aruncă plasa din fir de păianjen spre stele
ninge pe bulevarde, pe scurtături
înot prin flăcări hulpave de gheață
după mine orașul
cât efort să te oprești, să respiri
să rămâi aici, unde vin cei ce vor să se
sinucidă
cheltuind din viață cât pot de mult
hrănesc timpul cu pâine și lapte
îi hrănesc puții – orele abandonate prin
adăposturi
pun benzină pe focul multicolor al zăpezii
încerc skateboardingul, cu echipament de
război:
genunchiere, cotiere, cască
chiui înspre troiene cu luna în brațe
când va ceda
compoziția eteroclită a poeziei
mergând pe vârfuri în pantofii cu mers
inteligent
lăsând în urmă nisip de var pentru
uzul curent al mării
când ninge, adu-ți aminte de mine
surghiunită pe insula decolorată de ani, de
cuvintele
înălțându-se din gutuile de la ferestre cu
țurțuri
translucide pumnale pentru curajoșii
neluând în seamă atenționarea unui biet
petic de hârtie
puțin sărată, un pic dulce-amară
torn din ceainic fericire peste nefericire
obțin înțelepciune aburind
în ceașca zilei muribunde
nu te speria, e doar o zgârietură viața asta
nu te aștepta la mari bății, dezastre bine
lucrate
la trei secunde moare un om
am pus semințe în palmă dar n-au încolțit
în palma cât orașul care mă soarbe
descurcă-te, îmi ține de urât sinuciderea
unui fluture
nu trebuie decât să deschizi ochii sau așa
ceva
spre norii uzi de lumină
veche dar încă în stare de funcționare
de unde să iei un leș
să-l arunci corbilor înfometate de la geam,
păsărilor rămase pe drumuri
o barcă plutește pe zăpadă
în ea un pescar pescuind pești
fosforescenți
zbătându-se cu bucurie
uneori nu trebuie să faci nimic
și ninsoarea să ningă după voia ta
când se supără, trănțește ușa
aerul polar sare din balamale
pe o planetă nehotărâtă între
roșul Aurora și albastrul Riverside
Un fulg mic țipă: Vreau acasă
dar cui i pasă
ninsoarea ne acoperă
cu o pătură groasă, sonoră
versurile vin peste mine
să mă îngroape de vie...
ce nebunie, ce dans uluitor
ce daruri ne trimiți, Doamne
acoperind cu alb negrul, caria, putregaiul
ninge și nu am răspuns la marile întrebări:
Ce este viața?
Ce este moartea?
Ce este iubirea?
Ce este poezia?
Ultima întrebare
mi-a pus-o un poet consacrat, premiat
nici el nu știa ce este poezia...

**mă cheamă:
torna, torna,
fratre**

**ninge fără
aripi, fără
alibi**

**sub steaua
dezastrelor**

**cu mari
bății
continue**

**ce nu
se-mprumută,
nici se dau la
schimb**

**pe săbii,
tunuri,
aeropurtate**

**luna nu se
gândește la
nimic
clipocind**

**în băile lui
Caracalla**

**ninge roșu,
portocaliu,
violet**

**sub bici, și
ninsoarea se
înviorează**

Andrei e chiar ceea ce spune numele său de familie, Kilaneanț: de origine armeană. Însă nu cunoaște limba părinților. Numai că, printr-o perseverență de invidiat, a tradus, literă cu literă, texte din volumele de istorie, de onomastici armenesti (îmi arată unul editat la Viena), pentru a-și afla încrengătura arborelui genealogic. Cică, a încondeiat el însuși literele armenesti sau le-a potrivit la calculator, pentru ca să meargă cu ele cât mai adânc spre rădăcinile neamului.

DE LA VORONEȚ SPRE VORONEJ (V)

(Jurnal cu Osip Mandelștam și Nichita Stănescu)

După „vizita la cadeți”, când ajungem la sensul giratoriu din capătul străzii Engels, poetul Valentin Nervin îmi arată spre un monument neobișnuit, întrebându-mă dacă îmi dau seama ce ar reprezenta el. Zic: „Probabil, ceva simbolic legat de sistemul solar, de planete...”

Ei bine, respectiva construcție este dedicată, cu titlu de omagiu – cui credeți? – moleculei ADN (prescurtarea de la: acidul dezoxiribonucleic). Un monument al celei ființelor vii, esențială pentru identitatea oricărui organism. Colegul mă asigură că un astfel de monument e ceva unic nu doar în Rusia, ci și în lume. Îl cred pe loc.

În popor, monumentului i se spune „Molecula ADN”, pe când, în concepția autorului, el e dedicat științei în general. Are deja o istorie de aproape patru decenii, punctată de momente curioase. Inițial, a fost instalat în orașul Zelenograd din regiunea Voronej, ca simbol al institutului radioelectronicii. Însă, neobișnuita poziție nu veni pe placul orașenilor, astfel că administrația locală schimbă simbolul pe câteva tone de metal, iar opera de artă vizuală ADN a fost adusă la Voronej, cu populație mai luminată, cum ar veni.

Numai că ADN-ul din inox a fost pândit de alte pericole. Acum vreo 5-6 ani, construcția dădea semne vizibile de degradare și autoritățile se gândiră să o trimită la topit. Dar bine că nu! Voronejienii se ridicară întru apărarea, renovarea și păstrarea ei. Astfel că „Molecula ADN” se profilează pe fundalul Catedralei Metropolitane și această vecinătate, ce ar putea să pară în continuare antagonică, incompatibilă, formează, totuși, un ansamblu curios, deci – demn de atenție. Astfel că nici eu nu putem să trec pe lângă el cu aparatul de fotografiat... orb.

Apoi Valentin propune să mergem în ospetie la unul dintre prietenii săi, colecționar de antichități. (Asta îmi amintește de ce spunea Nerler într-o replică la simpozion: „Am fost și eu colecționar. Da, în viața mea mi s-a întâmplat să colecționez ceastuște. Printre ele, se nimerea și câte vreuna decentă”.)

Colegul spune că băutura va fi de-a casei și de-a volna, noi însă trebuind să asigurăm masa. Adică o face Nervin de unul singur, refuzând contribuția mea. Valentin intră într-o alimentară din preajma gării feroviare, iar eu mai fotografiez câte ceva. „De fapt, aceasta e o gară ciudată, o gară fundac”, îmi spusese Nervin. „De aici trenurile nu pleacă mai departe, ci întorc îndărăt, pentru a-și putea continua drumul spre alte localități”. Cum s-ar spune, un tronson de cale ferată din 120 de kilometri e strict... vornoejian.

Prietenul la care ajungem pe ospete se numește Andrei Kilaneanț. În cartea de vizită: „colecționar, etnograf, sistematizator”. Ce înseamnă „систематик” („sistematik”), ca substantiv și profesie? Dicționarele rusești spun așa: 1. *Adeptul sistematizării; partizan al unei ordini rigide;* 2. *Specialist în domeniul sistematicii.*

Ne oprim aici. Apartamentul lui Andrei e chiar unul de colecționar. Predomină fel de fel de vase din sticlă din diverse epoci. Mai multe măști mortuare. Mici panouri cu insigne. Tablouri care, probabil, au ceva valoare de piață etc. Stăpânul: „Astea-s din ce a mai rămas. În ultima vreme am vândut multe”.

Aha, înțeleg de ce nu a fost nevoie să aducem ceva băătură: Andrei are inclus alambicul, din care picură rachiul de casă! Explicație: că viața e tot mai grea, e una. Însă și mai trist e că, azi, nu mai poți conta pe băăturile din magazine: „La noi, totul pare a fi contrafacut. Încât lumea revine la vechea îndeletnicire, de pe timpul prohibiției lui Gorbaciov. Fabrică băătură în condiții de casă, de garaj, de...” Poliția? Deocamdată, nu a pornit vânătorile de fabricanți de țuică.

Andrei e chiar ceea ce spune numele său de familie, Kilaneanț: de origine armeană. Însă nu

cunoaște limba părinților. Numai că, printr-o perseverență de invidiat, a tradus, literă cu literă, texte din volumele de istorie, de onomastici armenesti (îmi arată unul editat la Viena), pentru a-și afla încrengătura arborelui genealogic. Cică, a încondeiat el însuși literele armenesti sau le-a potrivit la calculator, pentru ca să meargă cu ele cât mai adânc spre rădăcinile neamului.

În acest context, bineînțeles că vine vorba și despre obârșile noastre, a mea și a lui Valentin. Eu spun ce înseamnă Butnaru la români, apoi să se țină cont că, pe linie maternă, sunt Munteanu, mă trag din munți frumoși, ca și cei armeni, prin care am călătorit acum trei sau patru ani. Araratul doar l-am admirat, de la 40 de kilometri depărtare. El se află dincolo de sârma ghimpată dintre Armenia și Turcia.

Iar Valentin are un umor sincer și fin, să zic. Amintindu-mi că, precum mi-a spus, până în adolescență, a locuit la Riga, zic că chiar seamănă oarecum cu balticii. La care colegul, senin și mucalit, unde face: „Posibil... Însă în sângele meu se regăsește perfect proporția pe care o avea și Lenin: treizeci la sută calmuc, alte treizeci – ovreu și restul rus”. Buuun! Armeanul unde face: „Deci, Valentine, s-ar putea spune că tu ești un calmuc baltic!” „Dacă îți place asta ție, de ce nu aș fi?”, face pașnic Nervin.

Din câte a descifrat Andrei Kilaneanț, neamul său se trage din orașul Erzerum, fostul Theodosiopolis bizantin, devenit armean sub numele de Karin (sec. X), astăzi – în Turcia Orientală. Mandelștam a scris lucruri minunate despre Armenia și armeni. A invocat și orașul de care discutăm cu Andrei:

„Cinovnicul e strașnic – mutră de saltea./ Nu găsești un altul mai jalnic, caraghios./ Delegat – mama ta, naiba de te-ar lua! –/ La nicio cale pe armeanul plai muntos./ (...) Fost-am noi oameni, dar ajuns-am omuleți./ Și ni-s date – conform căror categorii? –/ Doar mișleasca junghietură în piept/ Și un strugure din a Erzerumul vii”.

Andrei nu știe – să vezi! – că Mandelștam a scris despre Armenia și tot se minunează la cele pe care le exemplifică Nervin, le spun eu.

(Eu parcă aș rămânea, un timp, în prelungirea simpozionului la care am participat, amintindu-mi că, deja la „apusul” avangardismului, Mandelștam parcă făcea o încercare de a-și resuscita nonconformismul prozodic din junețe, poate chiar mai accentuat, mai radical, decât o făcuse în cadrul akmeismului. Spun aceasta, gândindu-mă la câteva poeme de o *modernitate-avangardism* sui generis – unul din ele fiind „Armenia” (text amplu, desfășurător, în 12 reprize și două sau trei variante), în care este evidentă sfidarea uzanțelor cu caracter general, pe care așa-numita, deja, „linie generală”, pre-realist-socialistă, le-ar fi vrut șablonarde, docile, „nepretențioase” întru libertate și originalitate artistică. Iată un fragment din respectivul poem:

„Ah, nu mai văd nimic și biata mea ureche-a asurzit./ Din toate culorile nu mi-a rămas decât miniu, ocră coclit./ Și nu știu de ce începutul dimineții armenie mi se arată-n vis;/ Hai să văd cum trăiește în Erevan pițigoiiul – mi-am zis./ Cum se-nclină franzelarul, cu pâinea jucând de-a mijoarca./ Din vatra rotundă lavașului scoțându-i, molcuță, pielica...// Ah, Erivany, Erivany! Sau că de pasăre ai străzile zugrăvite./ Sau că de leul, ca un copil, din penarul cu creioane diferite!”...)

Vechiul prieten al lui Valentin și foarte recentul meu prieten, care ne e de amfitrion, are țuică preparată după diverse rețete, astfel că, mai întâi, savant, purcedem la o degustare. Ne oprim, pentru a continua, la *aqua ardente* dreasă cu stejar. Excelentă. Și, bineînțeles, mai întâi pișcă, apoi dezleagă limba. Și noi discutăm, pe față, nestingheriți, despre Rusia prezentului, în care cei doi voronejieni văd o reîntoarcere la trecut. Tot mai mult adevărul trece în subterana mărturisirilor. Situația

socială e tot mai încordată. Poliția și justiția tot mai în libertate de acțiune, nu o dată – paralelă legii. Derută. Suspiciune. Descurajare. Apatie. Andrei strânge pumnii, injură. Și oficialitățile, și sancțiunile occidentalilor, și devalorizarea rublei, și... „E tot mai greu să respiri!”, zice. Mie unuia nu mi-e complicat să-l înțeleg. În multe privințe, e o atmosferă pe care am cunoscut-o în ex-URSS.

Până la urmă, reușim să modificăm dispoziția spre mai suportabil. Sunt rugat să citec poeme, și o fac. Rostesc texte laconice, care sunt mai ușor de receptat în rusește și, mai ales, în astfel de situații. Din care Andrei avea să le citeze, repetat, pe acestea: „(cimitir, cruci): totuși/ atâtea semne/ plus/ care/ de fapt/ sunt minusuri...” Probabil, sensibilitatea lui Andrei, vlăstar dintr-un neam care a cunoscut genocidul, vibrează dramatic la aceste minusuri... minusuri... minusuri...

11.XI.2016

La aeroportul Domodedovo am circa patru ore până la zborul spre Chișinău.

După ce trimit numărul meu de telefon la un număr indicat, pentru ca să ți se ofere accesul la rețeaua internet (cu extragerea de pe contul tău a 8 ruble, circa 65 de bani românești), îmi zic că, odată ce m-am lămurit cu numele de familie al bunicului lui Nichita Stănescu, hai să văd dacă există explicație/ explicații și pentru cel al bunicii sale: Tiurmomezov. Ei bine, fenomenalul *Don Google* știe tot! Numele constă din două rădăcini substantivate: «тирма» și «рез» („tiurma” și „rez”). În vechile graiuri rusești, „tiurma” însemna „închisoare, ocnă, temniță”. De cele mai multe ori, la ocnă nimereau oamenii cu carte, „liber-cugetătorii”, neagrați de autorități, astfel că, în popor, atitudinea față de atare locuri de detenție nu era univocă. Spre exemplu, unul din proverbele rusești spune: „Pe cel curajos caută-l la ocnă, pe cel prost – printre popi”.

În ce privește cuvântul „rez”, el e folosit în sensul de lot de pământ atribuit cuiva; o postată dintr-un lan mai mare. Astfel, etimologii presupun că numele Tiurmomezov era dat unui om, pe moșia căruia se afla ocnă locală, sau ar fi existat pe timpuri.

Conform altei versiuni, a doua parte din numele în cauză se trage din verbul „rezat” = „a tăia”, în sensul de „a meșteri ceva, a tăia cu ferestrăul, a despica”. În acest caz, numele Tiurmomezov era atribuit cuiva care construia închisori.

Ba se mai spune că, în structura și posibilele sale sensuri, subtexte, numele Tiurmomezov este un adevărat monument al scrisului și culturii slavone.

...Continui să navighez pe net, documentaristic, să zic așa, inclusiv pentru...

Dar, odată ce veni iar vorba de minunea aceasta, zisă internet, să ne lăudăm puțin: În intervalul 2007-2011, viteza de acces la internet în Interriverania a crescut cu 690%, Moldova fiind pe locul doi în lume într-un asemenea clasament. Începând cu anul 2010 până în prezent, Republica Moldova se află pe poziții variabile în top 15 mondial al țărilor cu cele mai mari viteze la internet.

...Prin urmare, sunt în internet-căutare, inclusiv pentru următoarele comparații:

Regiunea Voronej are 52 216 kilometri pătrați. Republica Moldova – 33 846 km.

Se zice că Republica Moldova are 3 553 056 de cetățeni (fără Transnistria), ceea ce pare tot mai greu de crezut, după exodul masiv de populație spre țările lumii. Regiunea Voronej – 2 333 477. (În realitate, cam acesta ar fi și numărul real al populației dintre Prut și Nistru.) Și Chișinăul, și Voronejul sunt capitale în zone cernoziomice. Pentru a mai atenua din asprile aritmetice, să cităm din poemul lui Osip Mandelștam, care se intitulează chiar așa – „Cernoziom”: „Onorat peste poate, negrit extrem – deplin în fiere./ În cucuie, în —>